

Bijlage

Het beleid en het systeem

Het luchtkwaliteitsbeleid in Nederland is opgehangen aan het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Dit is een samenwerkingsverband tussen het Rijk en de decentrale overheden, waaronder ook de provincie Noord-Brabant. Het geheel is opgetuigd omdat Nederland moet gaan voldoen aan Europese grenswaarden voor een aantal stoffen in de atmosfeer. Om dit landsbreed te kunnen garanderen is er een ingewikkeld apparaat opgetuigd.

- Landelijke kennisinstituten leveren een kaart met achtergrondconcentraties aan, daarbij ondersteund door 73 meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML)
- Gemeenten en provincies leveren lokale en regionale gegevens aan een database, bijv. in dit verband relevante verkeersstromen en inrichtingen
- Die worden in rekensoftware gestopt, de Rekentool. Die berekent voor heel Nederland concentraties op een 1*1 km – grid, met een behoorlijke onzekerheidsmarge
- waarvan de resultaten te raadplegen zijn via een website en een monitoringsrapportage.

Het NSL (en het achterliggende beleid) gaan uit van enkele aannames.

- Het NSL beperkt zich tot fijn stof met een diameter onder de 10 μm , het zg PM₁₀, en tot stikstofdioxide NO₂. Aangenomen wordt dat als deze stoffen onder hun maximum zitten, alle andere stoffen waarvoor een norm bestaat ook onder hun maximum zitten.
- Het NSL richt zich slechts op het halen van de Europese norm, en verkondigt daarmee impliciet de boodschap dat daarmee de volksgezondheidsproblemen opgelost zijn.
- Het NSL gaat er van uit, dat lagere overheden de juiste gegevens aanleveren
- Het NSL geeft zijn output in de vorm van uitkomsten op een zeer groot aantal rekenpunten, waarvan een deel ook toetspunt is. Als dit rekenresultaat onder de norm is, is aan de wet voldaan. Er is van rijkswege geen structurele toetsing op deze uitkomsten door steekproefsgewijze meting. Het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit dient voor de bepaling van de achtergrond en ter informatie van het bestuur, niet voor handhavingsdoelen.

De normen

Het Nederlandse luchtkwaliteitsbeleid, waarvan het NSL t/m 2014 de vormgeving is, moet de volgende grenswaarden behalen, nu of vanaf de erbij genoemde data.

- Op 1 januari 2015 wordt de huidige jaargemiddelde NO₂ - norm van 60 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$ aangescherpt tot 40 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$
  - De jaargemiddelde PM 10 – norm is en blijft 40 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$.
  - Gedurende hooguit 41 dagen per jaar mag de daggemiddelde PM 10 – norm nu boven de 50 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$ komen. Dat blijft zo. Deze norm blijkt in praktijk strenger. Een vuistregel zegt dat deze grenswaarde overeen komt met een jaargemiddelde van 32,5 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$.
  - Op 1 januari 2015 komt er een norm voor PM 2,5 (fijn stof met een diameter onder de 2,5 μm) van 25 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$, aangescherpt (uit de losse pols geformuleerd) tot 20 in stedelijk gebied
  - De fijn stof - normen van de World Health Organization (WHO) liggen half zo hoog als de Europese fijn stof - normen
  - Voor enkele stoffen (SO₂, lood, benzeen, koolmonoxide en ozon) bestaan grens- of streefwaarden
  - Voor arseen, nikkel, cadmium en benzpyreen komen er op 1 januari 2013 nieuwe streefwaarden
- Slechts de eerste drie gedachtenstreepjes worden geadresseerd door het NSL.

Het probleem

Vooropgesteld zij dat het Nederlandse luchtkwaliteitsbeleid een tijd lang gewerkt heeft. Afgezet tegen de smogsituaties in de jaren '90 is er een forse verbetering waar te nemen. Ook nu nog getuigen documenten als bijvoorbeeld de Balans voor de Leefomgeving van een opgewekt vooruitgangsgeloof, al gaat ook daar de vooruitgang langzamer dan vroeger.

Er zijn echter een aantal Brabantse waarnemingen die als een kiezel in de schoen werken.

- De SP-fractie heeft de metingen van de meetposten van het LML vanaf de jaren 90 bekeken, voorzover die er zijn. De SP kan daaruit niet anders afleiden dan dat het PM 10 - beleid in Brabant tot ca 2008 gewerkt heeft, maar dat daarna de PM 10 – concentraties niet verder dalen en zich stabiliseren op niveau's tussen de 25 en de 30 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$. Daarvan is grofweg 25 de algemene achtergrond is (alleen hele drukke straten zitten daar wat boven). Het probleem is dus dat de achtergrond niet verder lijkt te dalen. De complicatie hierbij is dat er metingen een ruime onzekerheidsband hebben, waardoor er discussie mogelijk is over eventuele trends.
- Als er 10 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$ van de PM10 – concentratie af gaat, leeft iedereen gemiddeld drie maand langer (Kenniscentrum Infomil)
- Volgens het LML daalt de NO_2 – achtergrond en daarmee ook de NO_2 – concentratie in (qua verkeer) relatief rustige stedelijke gebieden. De NO_2 – norm echter op drukke stedelijke wegen echter daalt al geruime tijd niet meer en stabiliseert zich op waarden rond de 40 a 50 $\mu\text{gr}/\text{m}^3$ (wegen als de Eindhovense Kennedylaan, Ring en NBrabantlaan, en de Tilburgse Ring). Enkele grote gemeenten hebben hun eigen NO_2 – meetnetten opgezet. De resultaten daarvan geven hetzelfde beeld te zien, al functioneren deze meetnetten nog niet lang genoeg om een historische trend aan te tonen.
Dit gegeven is in zijn eigen recht al onaangenaam, maar des te meer daar in 2015 de nieuwe norm van kracht wordt. De waarden zitten onder de huidige 60 – norm, maar boven de toekomstige 40 – norm.
- De NSL - berekeningen suggereren wel een dalende trend.
- Op de schaarse plekken, waar een vergelijking mogelijk is, lijken de metingen hoger uit te vallen dan de berekeningen. Dat kan aan allerlei zaken liggen, zoals dat de meetstations dichterbij de weg liggen dan de toetspunten van het NSL, of dat het model niet goed is of de input niet.
- Volgens de berekeningen van het NSL zal er in 2015 nog een overschrijding van de NO_2 – norm op de N69 in Valkenswaard en Waalre zijn (de enige berekende NO_2 – overschrijding in Brabant). Overigens zal die volgens de PlanMER N69 in alle varianten van de nieuwe weg verdwijnen.
- De jaargemiddelde PM 10 – norm werd in 2011 op (nagenoeg) geen enkel wegtraject overschreden. De 41 dagen – norm werd in 2011 overschreden op het Noordwestelijke industrieterrein van Veghel en op gemeentelijke wegen in Asten. In dit laatste geval is de oorzaak de veehouderij. Dit veehouderijprobleem is echter groter, als men bij alle gevoelige locaties in een gebied toetst (en dus niet alleen bij een weg die er toevallig doorheen loopt). Dan liggen er in Brabant nog steeds 26 veehouderijen die de 41 dagen – norm overschrijden met gemiddeld 32 dagen. De reacties geven aan dat de overheid geen duidelijk beeld over hoe dit verder moet.
- In 2015 wordt de nieuwe norm voor PM2,5 van kracht. In heel Brabant wordt deze categorie slechts op vier plaatsen gemeten: Ossendrecht, Woensdrecht, Eindhoven en Biest-Houtakker bij Tilburg. Dat betekent dat de gebieden rond bijvoorbeeld Breda, Den Bosch en de Peel niet afgedekt zijn.
- De SP-fractie neemt waar dat er een vloed aan publicaties is over ultrafijn stof (PM 0.3 zeg maar). De algemene lijn daarin is dat de schadelijkheid van fijn stof vooral de schadelijkheid van de fijnste fracties binnen dat stof is. De artikelen gaan samenstelling en oorzaak, over de ruimtelijke verdeling, over de gezondheidseffecten ervan, over mogelijkheden om deze categorie te modelleren en te meten. Sinds kort bestaat hiervoor betrouwbare meetapparatuur.
In Brabant gaat het bij dit soort vragen om nog grotendeels ongekarteerd terrein. Er is geen norm.